

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

76. An fraudantes vectigalia iusta peccent, & teneantur ad resitutionem?
Et quid, si praëiudicent ementibus talia vectigalia, & tributa? Et docetur
fraudantes vectigalia, & tributa? Et docetur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

Metolla attulimus; & tenet Amicus in Cusf. Theol. 10. 5. disp. 5. sect. 8. n. 297. cum seqq. Propositus in part. 2. D. Thom. 9. 95. disp. 3. dub. 4. n. 24. qui contra Castrum Palaum, Nauarum, & alios inuichitur; quorum tamen licentiam, Ego non audeo tantquam improbabilem damnare, licet oppositum sentiam.

RESOL. LXXVI.

An fraudantes vestigalia insta peccent, & teneantur ad restitutionem? Et quid si prauidicent ementibus talia vestigalia, & tributa? Et docetur fraudantes vestigalia non esse à Confessariis vindicandos ad restitutionem in casu, quo penitens nolens restituere. Ex p. 1. tr. 10. Ref. 19.

§. 1. Communis sententia Doctorum, & rectè quidem, est affirmatiua: & sic docet Ortiz in summ. cap. 3. num. 4. Homobonus de exam. Eccles. part. 1. tract. 7. cap. 29. q. 120. Vega in summ. part. 1. cap. 15. casu 130. Rodiguez in summ. part. 2. cap. 76. num. 3. Graffius in lib. 2. cap. 125. num. 93. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 1. cap. 15. §. 6. num. 18. Megala in p. 2. lib. 2. cap. 17. num. 130. Molfeus in summ. tom. 2. tract. 12. c. 22. num. 126. Salas de legibus, disp. 15. sect. 16. num. 116. Ledesma in summ. tom. 2. tract. 7. cap. 6. conclus. 25. Suarez de legibus, lib. 5. cap. 18. n. 6. Gutierrez tr. de gabel. q. 3. nu. 23. & 24. Nauar. de restit. lib. 3. cap. 1. nu. 266. Sanchez in summ. tom. 2. lib. 6. c. 4. num. 62. Valquez, Lessius, & alij, ubi supra, asserentes, vectigalia ita deberi in conscientia, vt lethaliter peccent ea defraudantes in materia notabili, quæ sufficit ad furtum mortale. Et ratio est aperi- tissima; nam, sicut Princeps Reipublicæ debet curam, & vigilantiam; ita Respublica debet Principi congruum dignitati subsidium: ergo, qui vectigalia defraudat, Principem iusto stipendio defraudat: peccat igitur, & tenetur ad restitutionem. Secundò, talis defraudatio vectigalium tendit in præiudicium ementium talia tributa: ergo, &c.

2. Hæc opinio videtur sustinenda. Sed contrariam non esse improbabilem, putauit Lessius lib. 2. c. 33. dub. 8. num. 5. & Bonacina de contr. dispur. 2. qu. 9. punct. 1. num. 3. nam affirmatiuam sententiam, quam ipsi tenent, vocant tantum probabiliorem. Ergo secundum Lessium, & Bonacinam negatiua sententia est probabilis; & illam absolute docent Angelus in verb. pedagium. n. 6. Nauar. in Man. c. 17. n. 200. & c. 23. n. 54. Beia in resp. part. 1. cas. 13. Duardus in comm. Bull. Cœn. lib. 2. canon. 15. q. 12. n. 9. ubi latissime fundat hanc sententiam, & respondet ad argumenta contraria. Et ratio est: quia probabilis est illa opinio, vt supra notauimus, quæ asserit, leges humanas purè penales non obligare in conscientia: sed tributa, & vectigalia sunt veluti leges humanæ penam imponentes: ergo non obligant in conscientia.

3. Ad primum argumentum contrariæ sententiæ respondent Beia, & Duardus, quòd, licet de iure naturali debeantur Principibus tributa; tamen fraudantes dicta vectigalia non intendunt legi naturali contrauenire: sed cum tractetur de lege purè penali, eorum arbitrio committitur, an velint soluere, vel tributa fraudate, & sic exponere se periculo luendæ penæ cum notabili Principis emolumento.

4. Ad secundum responderetur, quòd imputandum est ementibus prædictas gabellas, si fraudentur, si non inuigilent: nam sub tali conditione illas emunt; & si cum vno amittunt, cum alio luantur propter penam contrauentionis. Hæc supra citati auctores. Vnde Emmanuel Sà, Societatis Iesv, verbo Gabella, n. 6. asse-

rit, defraudantes vectigalia non esse à Confessariis vindicandos ad restitutionem: quod etiam docuit Episcopus Maldeus in 2. 2. tract. 5. cap. 6. dub. 15. in casu, quo penitentes nolent restituere: nam, sequendo hanc opinionem probabilem, possunt licitè à Confessariis absolui.

RESOL. LXXVII.

An lex penalis mixta obliget sub peccato mortali? Et notatur, quod cum Legislatores Ecclesiastici possint obligare, & solent comminari spiritualem penam, quando in conscientia obligare volunt, si tantum tamen temporalem penam statuunt, iudicium esse videtur, quoad eam tantum obligare velint. Ex part. 1. tract. 10. Ref. 10.

§. 1. Dicitur, lex penalis mixta, quando, verbi gratia, lex aliquid fieri iubet, aut prohibet, & dñde penam transgressoribus imponit: vt, si lex dicat: Iubeamus, vel prohibemus, ne quis arma portet sub pena tali: nam si lex nihil præciperet, aut interdiceret; sed solum penam aliquid facientibus irrogaret: vt si diceret: Qui arma portauerit, subeat talem penam; hæc lex esset purè penalis, de qua iam supra dictum est. Hoc quæ hic est supposito, affirmatiuè respondeo ad propositam quæ- stionem cum Becano in summ. Theolog. part. 2. tractat. 3. capit. 7. quest. 2. num. 4. Granada in part. 2. contr. 7. tractat. 3. part. 1. disput. 4. sect. 2. numer. 7. Maldero in part. 2. quest. 96. art. 4. membr. 2. Sanch. in summ. tom. 2. libro 6. capit. 4. num. 60. Valquez in part. 2. tom. 2. disp. 159. c. 2. & 3. & à fortiori cum Doctoribus citatis, qui absolute docent omnem legem penalem obligare in conscientia.

2. Non desunt tamen Doctores, qui contrariam sententiam affirmant; nempe, omnes leges penales, siue purè penales sint, siue mixtæ, non obligare in conscientia. Sed ponam hic verba Villalobos in summ. 10. 1. tr. 2. dub. 11. num. 6. ita asserentis: [Las leyes humanas ciuiles mixtas, que son las, que no solo ponen pena, sino tambien prohiben, que no se haga tal cosa, o mandan que se haga, obligan à culpa. Lo contrario desta conclusion tiene Nauarro, Gomez, Juan Andreas, Mattheo, Metefila, Scuola, Decio, y otros y esta sententia me parece muy probable, y porque fauorece à las animas, y la tienen tantos hombres doctos, si puede muy bien seguir en practica, y dize Azor, part. 1. lib. 1. capit. 6. quest. 5. que el, que seguire esta opinion, non est omnino condemnandus.] Ita Villalobos. Et idè etiam hanc sententiam probabilem vocauit Filiucius tom. 2. tractat. 21. cap. 11. num. 41. & 42. & illam ex eademnet Societate Iesv cum Nauar. amplectitur Gregorius de Valentia tom. 2. disputatione 6. questione 5. puncto 6. §. 3. in sexto signo, vers. accedit, quod Henricus.

3. Dicendum est igitur, esse opinionem probabilem illam, quæ asserit, omnem legem penalem, siue purè penalem, siue mixtam, non obligare in conscientia. Notandum est etiam cum Valentia, & aliis, quòd cum Legislatores Ecclesiastici possint, & soleant comminari spiritualem penam, quando in conscientia obligare volunt; si tantum penam temporalem statuunt, iudicium esse videtur, quòd ad eam tantum obligare velint; præsertim cum odia sint restringenda. Et ex his Confessarij possunt in multis casibus occurrentibus, quamplures scrupulos tollere, provt prudentia illis dictabit.

